

I fokus: KHVC - 20 år i konsthantverkets tjänst

Det här är ett barn som jag är mycket stolt över! säger Ulla Parkdal, textilkonstnär, medlem i KHVC och en av dem som med kraft drog igång Konsthantverkscentrum för 20 år sedan; från första suddgummi, stadgar och finansiering. De 20 åren har varit en dynamisk och på många sätt framgångsrik tid för det svenska konsthantverket. Det speglas också i hur KHVCs verksamhet vuxit. Men så här började det.

Med det tydliga målet att en konsthantverkare ska kunna leva av sitt arbete instiftades Konsthantverkscentrum för 20 år sedan. KIF hade vid den tiden blivit uteslutna ur KC, Konstnärscentrum, som inte längre ville representera konsthantverkarna. Behovet av en egen centrumbildning för konsthantverket uppstod, som kunde arbeta förmedlande där KIF står för det fackliga arbetet. 1989 beslutade KIF att arbeta fram en rikstäckande stiftelse.

Pionjärtiden

En arbetsgrupp tillsattes, med uppdrag att formulera verksamhet och organisation, och hitta pengarna. Kulturrådet gav stöd till att projektera stiftelsen och i september 1990 fanns KHVC. Gruppen hade konkretiserat, planerat, organiserat och inte minst påverkat och nätverkat med (innan ordet ens fanns) personer i ledande ställning.

Ulla Parkdal, som tidigare varit ordförande i KIF, blev första ordförande i den nya organisationen. Ulla, som själv är politiker med karta över beslutsvägar, försåg Riksdagens kulturutskott med underlag för en motion om utökad stöd till centrumbildningarna. Utskottet beslutade om ett årligt stöd till centrumbildningarna för nytilkomna Centrum för Konst&Hantverk.

”Namnet var strategiskt valt, det skulle spegla hela bredden av medlemmarnas arbete” säger Ulla. Namnet ändrades till nuvarande Konsthantverkscentrum efter några år. ”Vi var nog lite för tidigt ute. Då var det viktigare att hålla revir och sätta upp gränser mellan konstformerna, nu håller det tack och lov på att lösas upp”.

Åsa Lindgren blev den första och då enda anställda. ”När jag tänker tillbaka fattar jag inte hur det gick till att få allt gjort!” säger Ulla. Den första lilla loka-

KHVCs första anställda Åsa Lindgren och första ordförande Ulla Parkdal. Bilden tagen i Palmhuset i Göteborg där den stora vandringsutställningen Matsalen visades första gången 1992.

len låg på Tjärhovsgatan på Söder. Den var hemmabas för de första projekten. De rivstartade med en monter på Möbelmässan i Stockholm för att presentera konsthantverk för en stor publik. ”Vi är en kopplercentral mellan producenter och konsumenter” sa Ulla på mässan, en förklaring som hon kom att upprepa många gånger. Från möbelmässan åkte man vidare till Bomässan i Borlänge och Form/Design Center i Malmö med montergolvet lagt i geometriska mönster av glas och färgad sand.

Framsynta Oasen och Matsalen

De två första stora utställningarna producerades parallellt. De lade också grunden till en vidgad syn på konsthantverk, både hos publik och utövare, och initierade riktningar för framtiden. Temautställningarna var en medveten satsning för att göra Centrum för Konst&Hantverk till ett känt begrepp.

Åsa tog hand om Oasen, en del av utställningen Slöjdsommar på Liljevalchs, Stockholm. Det var första gången konsthantverket visades i sammanhanget ”trädgård”. Det var också första gången landskapsarkitekten Ulf Nordfjell arbetade med sammanhanget konsthantverk, plats och växter. ”Senare initierade han och var den drivande bakom den stora idéutställningen på Rosendals Trädgårdar och har ju blivit ett stort namn på området.”

Ulla ledde den stora satsningen Mat-

salen – konsthantverk till bords, som visades på fem platser i landet. Med utställningen, olika miljöer för ätande, förde man in konsthantverk och slöjd som en självklar del i vardagen, också på arbetsplatsen.

Besökarna strömmade till och utställningen fick mycket uppmärksamhet i press, radio och TV. Den satte föremålen och scenografin för måltiden i olika perspektiv, inte minst socialt.

Det var framsynt att göra en helhet av upplevelsen, med de olika uttrycken i konsthantverket, maten och kvalitén. På varje plats samarbetade man lokalt, med en ekologiskt inriktad krögare eller med ortens restaurangskola. Konsthantverk av verksamma på platsen såldes i utställningsbutikerna som fick nytt innehåll på varje ort. Gillade gästen kaffemuggen kunde den också köpas med hem. Och hela äventyret gick ihop sig ekonomiskt, inte minst med hjälp av medel från AF Kultur som stod för utställningsvärdarna på varje plats. ”Och i Göteborg kom chefen för AF Kultur med sin verktygslåda på kvällen för att hjälpa till att bygga färdigt inför vernissagen!” minns Ulla.

Vändpunkt för konsthantverket

Arbetet med Matsalen gav mycket tillbaka. Den satte konsthantverket på den svenska kartan på ett sätt som överraskade. Den gav många nyan slutna konsthantverkare. ”90-talet var

En del av utställningen Matsalen, den första stora satsningen på att visa konsthantverk för en bred publik och i nya vardagsammanhang.

en vändpunkt för oss" tycker Ulla. Vi fick pengar som var direkt riktade till konsthantverket och som inte togs ur någon annans pott.

En annan framsynt tanke var att visa konsthantverk på olika mässor. Första åren fanns det många konsthantverkare som var misstänksamma mot att visa sig i så tydligt kommersiella sammanhang. Med tiden har det ändrats, man deltar med den del av ens produktion som fungerar i sammanhanget. "Jag är glad att vi stod på oss i den frågan" säger Ulla.

"Att KHVC är bra på samarbeten är en viktig faktor i utvecklingen. Jag blir så stolt när jag tänker på att det här har jag varit med om att dra igång! Vi hade en bra styrelse i början, med människor utanför vårt område också, vi gjorde en pionjärsgränning. Och utan Åsa skulle det aldrig ha gått de första åren!"

Vad gör Ulla Parkdal nu?

Ulla är textilkonstnär, bor och arbetar på Rindö i Vaxholm. Hon väver bilder men arbetar främst med kyrkliga textilier. I ateljén finns flera vävstolar, den största fyra meter bred och tryckluftsdreven.

Hittills har hon vävt ett trettiotal bårtäcken, samt hundratals vävar till mässhakar, korkåpor, altardukar, mattor och annat konsthantverk för kyrkor. Det senaste bårtäcket finns i Mariakyrkan i Järfälla och kormattan i Värmdö kyrka.

Ulla är ordförande i Föreningen för Svensk Hemslöjd med butik på Sveavä-

gen i Stockholm och vice ordförande i Sätergläntans styrelse.

Vävmagasinet nummer 3/09 är ett temanummer om kyrklig textil. Läs mer om Ulla Parkdals arbete i en större artikel i tidskriften.

Den av KIF utsedda arbetsgruppen för Stiftelsen Konsthantverkscentrum:

Åsa Lindgren, projektledare
Conni Hultberg, KIF ordförande och silversmed

Ulla Parkdal, textilkonstnär
Anja Notini, författare och fotograf
Mats Sjöberg, träslöjdare, repr. SHR
Ove Thorsén, keramiker, lektor HDK
Björn Nordén, chef utvecklingsfonden i Skaraborgs län

Första styrelsen:

Ulla Parkdal, ordförande, textilkonstnär, Vaxholm
Maria Silfverhielm, v.ordförande, textilkonstnär och rektor HV, Stockholm
Björn Nordén chef för utvecklingsfonden i Skaraborg, Skövde
Mats Sjöberg, träslöjdare, hemslöjds-konsulent, Vretakloster
Ove Thorsén, keramiker, lektor HDK, Göteborg
Suppleanter:
Lars Frisk, keramiker, KIF-ordförande, Ödeshög
Ulla Ponnert, gallerist, Lund
Tore Svensson, konstsmid, Göteborg

Tom Hedqvist, ordförande i Konsthantverkscentrum, blickar framåt:

Efter ett antal år som styrelseledamot i Konsthantverkscentrum fick jag hösten 2008 förtroendet att gå in som styrelseordförande efter Ulla Nielsens mångåriga och stadiga grepp om verksamheten. Detta sammanföll med flytten av kansliet från Gamla Stan till mer ändamålsenliga lokaler vid Bellmansgatan på Mariabergets krön. Kvarteren är klassisk mark för allehanda konsthantverkliga och konstnärliga verksamheter, inte minst för några av de mest namnkunniga kooperativen. Roligt!

Under min tid med Konsthantverkscentrum har jag på nära håll med glädje kunnat uppleva hur konsthantverket alltmer tagit för sig på bred front, hur det nått ut i förnyade former, teoretiserats och belysts på ett fördjupat och kraftfullt sätt.

Vi har nu 800 medlemmar, ökar stadigt och är mitt uppe i ett vitalt generationsskifte. Styrelsen, VD Mio Schlegel och jag känner stark medvind i vår egenskap av centrumbildning och inom vårt område. En medvind som är full av möjligheter och som förpliktigar till ett fortsatt lyhört ansvarstagande kring våra frågor, såväl de ursprungliga som de framtida.

Idag utforskas och flyter gränserna mellan konsten och designdisciplinerna på ett självklart sätt. Frågan om nya okonventionella mötesplatser för konsthantverket som kan attrahera kommande generationer entusiaster finns löpande på vår agenda.

KHVC:s engagemang i utställningar och mässor växer, såväl lokalt som internationellt.

Våra duktiga regionala verksamheter har del av samma medvind och i region syd pågår just nu ett spännande utvecklingsarbete.

Som en del av det kan jag varmt rekommendera ett besök på Krapperups vackra konsthall i Kullabygden där sommarens satsning på ett jubilerande KHVC går under namnet "Mycket snack och mycket verkstad" med start 7 maj.

Tom Hedqvist